

Politieverordening van 13 mei 2024 betreffende het invoeren van maatregelen ter beperking en monitoring van stofontwikkeling in Hoboken bij werkzaamheden op privaat en openbaar domein**Motivering****Aanleiding en context**

De NV UMICORE (RPR 0401.574.852) is een metaalverwerkend bedrijf met een vestiging aan de Adolf Greinerstraat 14 te 2660 Hoboken.

Op 1 en 5 maart 2024 werden uitzonderlijk hoge concentraties lood in fijn stof gemeten dichtbij de site van UMICORE in Hoboken.

Op 1 maart 2024 werd 9.422 ng/m³ lood in fijn stof gemeten, de hoogste waarde sinds de start van de metingen in 2002. Op 5 maart 2024 mat de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) nog 2.223 ng/m³, een waarde drie keer boven de maximale dagwaarde van 2023 (618 ng/m³).

De stad Antwerpen werd van dit voorval op de hoogte gebracht op 18 april 2024. Ze startte onmiddellijk een eigen analyse en trad in contact met de VMM en het Vlaams departement Zorg. In nauwe samenwerking met de VMM werd onderzocht welke (bijkomende) maatregelen noodzakelijk zijn om gelijkaardige pieken luchtvervuiling in de toekomst te voorkomen.

De oorzaak van deze verhoogde concentraties lood in fijn stof is naar alle waarschijnlijkheid terug te voeren tot graafwerken in het kader van de aanleg van de groene zone naast de site van UMICORE, dichtbij de meetpost ter hoogte van de Curiestraat te 2660 Hoboken. Tijdens de graafwerken stootte men op een bedding die bestond uit metaalslakken. Metaalslakken zijn een restproduct dat ontstaat bij metaalverwerking en werden historisch vooral gebruikt voor het verstevigen van terreinen. Deze slakken bevatten doorgaans toxische producten, zoals lood. Wanneer de metaalslakken worden blootgelegd kunnen deze toxisch producten via lucht (stof) verspreid worden in de onmiddellijke omgeving en op die manier een risico vormen voor de volksgezondheid.

De werken werden na deze vaststelling onmiddellijk stilgelegd door UMICORE. De werfzone werd hierbij tevens volledig besproeid en afgedekt om de productie van stof met daarin de toxische producten (lood) afkomstig van de metaalslakken te beperken. Vervolgens werden de metaalslakken verzameld en afgevoerd naar de site van UMICORE. Dit alles eveneens onder constante besproeiing.

Ondanks dit onmiddellijke optreden kon evenwel niet vermeden worden dat er verhoogde concentraties lood in de lucht terechtkwamen.

De stad Antwerpen werd op 18 april 2024 door de VLM en het Vlaamse Departement Zorg op de hoogte gebracht van hogervermeld incident. Het Vlaamse Departement Zorg en de VMM wezen daarbij op de risico's voor de openbare gezondheid bij een langdurige of herhaalde blootstelling aan te hoge loodconcentraties.

Er is geen duidelijk zicht op de exacte locaties waar men in het verleden mogelijks nog metaalslakken heeft gebruikt ter versteviging van de onderlaag. Het kan echter niet worden

uitgesloten dat ook op andere locaties binnen het district Hoboken gebruik werd gemaakt van metaalslakken.

Na kennisname van het hogervermelde incident en de vermoedelijke oorzaak ervan, dringen zich voor het desbetreffende gebied additionele maatregelen op met het oog op de beperking en monitoring van stofontwikkeling bij werken in functie van de openbare gezondheid.

Juridische grond

Overeenkomstig artikel 135, §2 Nieuwe Gemeentewet zijn de gemeenten bevoegd om te voorzien, ten behoeve van de inwoners, in een goede politie, met name over de zindelijkheid, de gezondheid, de veiligheid en de rust op de openbare wegen en plaatsen en in openbare gebouwen.

Meer bepaald worden volgende zaken van politie aan de waakzaamheid en het gezag van de gemeenten toevertrouwd: het nemen van de nodige maatregelen, inclusief politieverordeningen voor het tegengaan van alle vormen van openbare overlast.

Deze politieverordeningen kunnen voorzien in sancties zoals bepaald door de gemeenteraad in de code van politiereglementen.

Regelgeving bevoegdheid

De burgemeester is bevoegd inzake de algemene administratieve politie.

Overeenkomstig artikel 134, §1 Nieuwe Gemeentewet kan de burgemeester politieverordeningen maken in geval van oproer, kwaadwillige samenscholing, ernstige stoornis van de openbare orde of andere onvoorziene gebeurtenissen, waarbij het geringste uitstel gevaar of schade zou kunnen opleveren voor de inwoners. Deze verordening vervalt dadelijk, indien zij door de raad in de eerstvolgende vergadering niet wordt bekrachtigd.

Overeenkomstig artikel 63 van het Decreet Lokaal Bestuur is de burgemeester bevoegd voor dringende politieverordeningen.

Argumentatie

De burgemeester is verantwoordelijk voor de openbare veiligheid, zindelijkheid, gezondheid en rust in de stad Antwerpen.

Ten gevolge van graafwerken werden op 1 maart 2024 en 5 maart 2024 uitzonderlijk hoge concentraties lood in fijn stof gemeten dicht bij de site van UMICORE in Hoboken.

De oorzaak van deze extreme piekwaarden is met grote waarschijnlijkheid terug te voeren tot de aanwezigheid van metaalslakken in de ondergrond. Deze metaalslakken werden historisch voornamelijk in het district Hoboken gebruikt ter versteviging van de ondergrond van terreinen, zonder dat echter geweten is waar de exacte locaties van deze metaalslakken zich bevinden.

In het kader van de historische loodvervuiling in de directe omgeving van de site van UMICORE worden bij werken aan het openbaar domein uitgevoerd door de stad Antwerpen binnen deze zone al sinds begin 2023 volgende maatregelen genomen:

- de grondkoffer wordt minstens dagelijks besproeid bij droge periodes;
- de voetpaden langs de werfzone worden minstens wekelijks afgespoten zodat de grondstofdeeltjes afwateren richting werfzone;
- grondresten van het aan- en afrijdend werfverkeer worden weggewassen;
- vrachtwagens die grond vervoeren worden afgedekt;
- de omringende wegen worden gereinigd met een veegwagen.

Dit ten einde opwaaiend stof met een verhoging van de loodwaarden tot gevolg, maximaal te voorkomen.

Daarenboven besloot het college van burgemeester en schepenen op 15 december 2023 dat een verdere analyse en bijkomende maatregelen nodig waren ter bestrijding van opwaaiend stof rond de site van UMICORE.

De plotse pieken lood in fijn stof die gemeten werden op 1 maart 2024 en 5 maart 2024 bevestigen dat bijkomende maatregelen noodzakelijk zijn ten einde de openbare gezondheid te vrijwaren. Momenteel worden er in het kader van werken aan het openbaar domein uitgevoerd door de stad Antwerpen de nodige maatregelen genomen ten einde opwaaiend stof te voorkomen.

Om opwaaiend stof te voorkomen bij werken op werfzones op privaat domein of aan het openbaar domein door derden, dringen er zich bijkomende maatregelen op met het oog op het monitoren en beheersen van stofverspreiding bij werkzaamheden.

De aard van de te nemen maatregelen is afhankelijk van het type van werkzaamheden en het daaraan verbonden risico op het verspreiden van stof.

Bij de hiernavolgende werkzaamheden op openbaar domein of vergunningsplichtige werken op privaat of openbaar domein is er een reëel risico op de verspreiding van stof:

- werkzaamheden met grondverzet;
- werkzaamheden waarbij er een tijdelijke opslagplaats (TOP) van grond of andere stofverspreidende substanties wordt ingericht; en
- afbraakwerken van gebouwen en/of funderingen.

Gelet op het reële risico op de verspreiding van stof waarin zich verhoogde loodconcentraties kunnen bevinden en de risico's die dit impliceert voor de openbare gezondheid vallen al de aangehaalde werkzaamheden binnen het district Hoboken onder het toepassingsgebied van onderhavige verordening.

Daarnaast wordt er voor de werken aan het openbaar domein een categorisering gemaakt afhankelijk van de grootte van de werkzaamheden:

- categorie 1 (grote grondwerken): een grondwerk waarbij de oppervlakte groter is dan 50m², of een sleuflengte van meer dan 50 lopende meter;
- categorie 2 (kleine grondwerken): een grondwerk dat geen categorie 1 is en waarbij de oppervlakte groter is dan 3m², of een sleuflengte van meer dan 10 lopende meter
- categorie 3 (puntwerken): een grondwerk waarbij de oppervlakte minder dan of gelijk aan 3 m² is, of een sleuflengte van minder dan of gelijk aan 10 lopende meter.

Naargelang de locatie van de werken (openbaar domein – privaat domein) en de aard van de werken (categorie 1/2/3 – vergunningsplichtig) dienen bij de uitvoering van werkzaamheden met grondverzet, werkzaamheden waarbij er een tijdelijke opslagplaats (TOP) van grond of andere stofverspreidende substanties wordt ingericht of afbraakwerken van gebouwen en/of funderingen, de volgende maatregelen genomen te worden:

1. Een stofbeheersplan:

- alle uitvoerders van werken op het openbaar domein die onder de categorie 1 of 2 vallen, dienen een stofbeheersplan op te maken, beschikbaar te houden en dit op eerste verzoek voor te leggen aan de stedelijke toezichtsdiensten;
- alle uitvoerders van vergunningsplichtige werken op privaat domein dienen over een stofbeheersplan te beschikken en dit op eerste verzoek voor te leggen aan de stedelijke toezichtsdiensten.

2. Digitale stofmeting:

- alle uitvoerders van werken op het openbaar domein die onder de categorie 1 vallen en waarbij meer dan twee maal stofverspreiding in strijd met het vereiste stofbeheersplan wordt vastgesteld, zullen voorzien worden van een continue stofmonitoring PM_{2,5} en PM₁₀ met toestellen die:
 - zullen opgesteld worden benedenwinds van de werf aan de rand van de werfzone;
 - onmiddellijk uitleesbaar zijn zodat de werken desgevallend gestaakt kunnen worden en er betere stofbeheersmaatregelen genomen kunnen worden; en
 - achteraf uitleesbaar zijn ter controle en waarbij indien nodig en/of mogelijk achteraf de samenstelling van het stof kan geanalyseerd worden.

Voor werken aan het openbaar domein die onder categorie 3 vallen, worden er op dit ogenblik geen bijkomende maatregelen genomen gelet op de beperkte impact.

Deze maatregelen, die zich beperken tot het grondgebied van het district Hoboken, zijn noodzakelijk om nieuwe extreme piekwaarden in fijn stof zoals vastgesteld op 1 en 5 maart 2024 in Hoboken te vermijden en te voorkomen dat inherente risico's voor de openbare gezondheid verbonden aan te hoge loodconcentraties, vooral dan chronisch bij een langere periode van blootstelling, zich zouden kunnen manifesteren.

Gezien er, na zorgvuldige afstemming met de betrokken overheidsdiensten, onder meer door de waarschijnlijke en potentiële aanwezigheid van metaalslakken op dagelijkse basis werkzaamheden worden uitgevoerd die mogelijks stof kunnen veroorzaken dat vervuild is met toxische producten, is het noodzakelijk om nu reeds bijkomende maatregelen op te leggen en kan de eerstvolgende gemeenteraad niet worden afgewacht.

Gelet op de hoogdringendheid is de onmiddellijke uitvoerbaarheid noodzakelijk.

Politieverordening

Artikel 1

De burgemeester beslist dat:

- alle uitvoerders van vergunningplichtige werken op privaat of openbaar domein die werkzaamheden met grondverzet, werkzaamheden waarbij er een tijdelijke opslagplaats (TOP) van grond of andere stofverspreidende substanties wordt ingericht en/of afbraakwerken van gebouwen en/of funderingen uitvoeren, een **stofbeheersplan** dienen op te maken en dit op eerste verzoek voor te leggen aan de stedelijke toezichtsdiensten.
- alle uitvoerders van werken op het openbaar domein die onder de categorie 1 of 2 vallen, een **stofbeheersplan** dienen op te maken en dit op eerste verzoek voor te leggen aan de stedelijke toezichtsdiensten.
- alle uitvoerders van werken op het openbaar domein die onder de categorie 1 vallen en waarbij meer dan twee maal stofverspreiding in strijd met het vereiste stofbeheersplan wordt vastgesteld, zullen voorzien worden van een **continue stofmonitoring** PM_{2,5} en PM₁₀ met toestellen die:
 - opgesteld worden benedenwinds van de werf aan de rand van de werfzone;
 - onmiddellijk uitleesbaar zijn zodat de werken desgevallend gestaakt kunnen worden en er betere stofbeheersmaatregelen genomen kunnen worden; en
 - achteraf uitleesbaar zijn ter controle en waarbij indien nodig de samenstelling van het stof kan geanalyseerd worden.

Onder werken van categorie 1 worden grote grondwerken begrepen: een grondwerk waarbij de oppervlakte groter is dan 50m², of een sleuflengte van meer dan 50 lopende meter.

Onder werken van categorie 2 worden kleine grondwerken begrepen: een grondwerk dat geen categorie 1 is en waarbij de oppervlakte groter is dan 3m², of een sleuflengte van meer dan 10 lopende meter.

Artikel 2

Deze verordening is onmiddellijk uitvoerbaar en treedt vanaf de dag van bekendmaking ervan in werking.

Artikel 3

De Politiezone Antwerpen en de stedelijke toezichtsdiensten zijn belast met het toezicht op de naleving van dit besluit.

Artikel 4

De niet-naleving van deze verordening wordt bestraft met de voorziene administratieve sancties in artikel 4, §1, °1 van de wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties en artikel 712 en volgende van de code van politiereglementen.

Artikel 5

Tegen deze beslissing kan beroep worden ingesteld door binnen de zestig (60) dagen na ontvangst, een verzoekschrift tot schorsing of vernietiging in te dienen bij de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het ondertekende verzoekschrift kan per aangetekende zending aan de griffie van de Raad van State, Wetenschapsstraat 33, 1040 Brussel worden gericht of elektronisch via <http://eproadmin.raadvst-consetat.be>

Gemaakt te Antwerpen op 13 mei 2024

Voor de algemeen directeur
bij machtiging van 27 september 2022
de bedrijfsdirecteur

de burgemeester

Michael Kegels

Bart De Wever